

Dohánygyár PÉCSI

XII. évf., 9. szám A PÉCSI DOHÁNYGYÁR DOLGOZÓINAK LAPJA 1986. SZEPTEMBER

Túl az év első felén A jó eredmények köteleznek

**Hat hónap alatt 72,7 milliós nyereség
Sok feladat az év utolsó negyedében**

Vállalatunk első félévi munkája megfelelt a várakozásoknak, bár az első negyedévben bizonyos megingás mutatkozott a nyereségképzés folyamatában, a hibákat a második negyedévben gyorsan és határozottan kiküszöböltük. Így a félévet lényegében sikerrel zártuk. Az első félév során terveztünk 3633 millió darab cigarettát és 70,4 millió forint nyereséget. Teljesítettünk 3659 millió darab cigarettát és 72,7 millió forint nyereséget.

A második félév több vonatkozásban bővebb, sokrétűbb feladatot ró ránk, bár az első félév is bővelkedett különböző súlyponti feladatokkal, ha csak a növekvő termelés melletti zavartalan áttelepítés tényét említjük.

A második félév során az eredeti tervhez képest 156 millió darab cigarettával növekszük az értékesítést. Három új termék: a Pátia, a Sopiana 100 és a Nádor cigaretták bizományosi értékesítését indítjuk el a DOHÉSZK Vállalatnál. Az 1987. év megvalósításához új üzembehelyezéseket kell határidőre, jó minőségben befejeznünk. Részletesebben taglalva: a módosított értékesítési terv (7495 millió) az operatív termelési tervet 7545 millió darab cigarettára növelte. Ennek következtében a negyedik negyedévben az eddigi termelési volumenhez képest rekord termelést kell végrehajtani. Ennek érdekében, hogy a negyedik negyedév mennyiségi feladatainak eleget tudjunk tenni, augusztus hónapban beszerzett 4000-es cigarettagyártó gépsort, valamint a hozzá tartozó csomagológépet szeptember végére mindenképpen üzembe kell helyezni. Az új csarnok üzembehelyezésével jelentkező technológiai előnyök már áldásosan fejtik ki hatásukat a dohánygyártási

területén. Az 1987. évi gazdasági célok elérése azonban újabb területek mobilizálását teszik szükségessé. A korszerűsített előkészítés lényegi technológiai csomópontjainak üzembehelyezése elengedhetetlen. Mindenképpen rövid idő alatt üzembe kell helyezni az új, nagyteljesítményű vágatszárító berendezést és még ebben az évben meg kell kezdeni a két új 3-3000-es vágatszárító szerelési munkát is úgy, hogy ezek teljes üzembehelyezése húzóhat át január hónapra. Az esős idők beálltáig be kell fejezni a készárúszállítás zárt rendszerének kiépítését. Meg kell szüntetni azokat a hiányosságokat, amelyek az új csarnok vízelvezető csatorna-rendszerében tapasztalhatók.

El kell kezdeni a pneumatikus filteradagoló gépegységeinek üzembehelyezését, ezzel egyidőben a komplett filterüzem új helyre való telepítésének előkészítését. Bár a filtergyártógépeknek az új helyre történő átszállítását csak 1987-re tervezzük, de a működésükhöz szükséges korszerűsített kiszolgáló rendszerek, közművek kiépítését már mindenképpen az évben meg kell kezdeni.

Fentiekén kívül még számtalan kisebb, nagyobb feladat végrehajtása esedékes, amely részben a termelés jelenlegi biztonságát, részben a növekvő, magasabb nyereséghezozomú termelés megalapozását szolgálja.

A Pécsi Dohánygyár minden dolgozójának alapvető kollektív és egyéni érdeke, hogy a vállalat által kitűzött 154 millió forint nyereség mindenképpen realizálódjon. Erre a nyereségre van alapozva a 10% keresetszint növekedés. A vállalatnál a szakszervezeti testület által jóváhagyott keresetszint növelési

rendszer olyan, hogy az rugalmas összefüggésben van a vállalat nyereségképzésének ütemével. A képzett nyereségtömeg és a személyes jövedelmek növelésére fordított hányad objektív összefüggést konkrét népgazdasági szabályozók határolják be. A vállalatnak arra sem erkölcsileg, sem anyagilag nincs lehetősége, hogy — a vállalat esz-közfejlesztését célzó érdekelt-ségi alap — terhére, irreálisan növekvő adófeltételek mellett növelje a személyi jövedelmeket. Így értelemszerűen csak a megfelelő nyereség-növekmény adhat tisztességes erkölcsi, illetve törvényes alapot a személyi jövedelmek növelésére. Az első félév során történt átmeneti berkör-látó intézkedések már bizonyították a keresetek alakulásának a vállalati nyereségképzéssel való szoros kapcsolatát. A jövőben ez még kifejezettebb lesz, hiszen a nyereségképzés növelése bonyolultabb lesz, minden valószínűség szerint nehezebb közgazdasági környezetbe jutunk, amelyek első jelei már mutatkoznak az 1987-re jelzett bizonyos termelési költségek növekedése formájában, ugyanakkor a belső tartalékaink is csökkenőben vannak annak ellenére, hogy dinamikus fejlődésünk következtében újabb és újabb mobilizálható tartalékokat hozunk létre.

Átfogó megítélés alapján az első nyolc hónap gazdálkodása egyértelműen pozitív számokat mutat. A vállalat további eredményes működése növekvő szervezethez, körültekintőbb költséggazdálkodást követel. Mindenképpen új jellemzője lesz a következő időszak gazdálkodásának, hogy a jövedelem-növelő intézkedéseink kapcsán a személyi jövedelmek után magasabb adósvokot kezdünk elérni. A termelés to-

vábbi növekedése és a munkaerő-gazdálkodás kapcsolatában a jövőben már nem lesz elég az eddigi extenzív-intenzív arány. Fokozni kell az intenzív tényezőket, nem engedhetjük meg magunknak a munkaerő eddigi ütemben történő növelését. Fejlesztési elképzeléseinknél ezt alapvető tényként kell figyelembe venni, tehát több olyan fejlesztési témát kell indítani, mely munkaerő-megtakarítást eredményez. A szervező munkát illetően különösen a filtergyártás területén, olyan elemző tevékenységet kell kezdeményezni, amely a berögződött műveleti szokások megszüntetését, új, takarékos műveleti formák bevezetését fogja eredményezni.

Tovább kell folytatnunk azokat az intézkedéseket, melyek az import anyagok hazai előállítását célzóak. A népgazdasági külkereskedelmi helyzete mindinkább problémák elé állítják a vállalatot az import anyagok vonatkozásában. Természetesen ezzel egyidőben átfogó komplex intézkedéseket kell tennünk az import anyagokhoz az eddiginél is takarékosabb felhasználására.

A felsorolt feladatok távolról sem fedik mindazt, amit az év hátralevő részében végre kell hajtani, vagy el kell kezdeni. Egy újságcikk még csak felsorolni sem képes azt a sokrétű munkát, amely még előttünk áll. A negyedik negyedév az év vége, de egyúttal átvezet az 1987. évre, így tehát a negyedik negyedév már azt is alapozza. Tehát a hátralevő időszakban feltétlenül végre kell hajtani azokat az intézkedéseket, vagy azoknak egy részét, amely ezt az „alapot” biztosítja, hiszen 1987. évben nem csak a népgazdaság, hanem saját érdekünkben is az ideinél is nagyobbak lesznek a feladataink.

Irimi Sándor

A fegyveres erők napján

Nemrég nyugdíjba vonuló tisztbarátom búcsúztatóján vettem részt, ahol a szokásos asztaliáldás és búcsúbeszéd után — köszönetképpen — barátom emelkedett szólásra: köszönte a meleg szavakat, legyen az dicsőítő szó, vagy búcsú szava. Örül annak — mondta —, hogy a több mint 30 éves hivatásos állományban eltöltött katonai szolgálatában mindig tudta, hogy mit miért csinál és szerinte társadalmunkban mindegyik az bizo-

nyos, hogy ez a megayőződés nem csupán idős tisztbarátom privilégiuma. Tudjuk, hogy a Magyar Néphadsereg és valamennyi fegyveres testület legfőbb feladata népünk békéjének és biztonságának oltalmazása. Szoros összhangban áll ez szocialista társadalmunk alapelveivel és célkitűzéseivel, ennek megfelelően a Varsói Szerződés egész szövetségi rendszerének következetes és állhatatos politikai, katonapolitikai törekvésével. Az elmúlt évtizedek során nemcsak a fegyveres testületeknél, hanem társadalmunkban is mind mélyebben ivódott bele a haza védelme. Nem véletlen, hogy ez népköztársaságunk alaptörvényében, az alkotmányban is tükröződik.

Országunk békéje, külső támadás elleni oltalmazása, belbiztonsága, nyugalma alapvető feltétel ahhoz, hogy állampolgárai háborítatlanul, félelem és fenyegetettség érzés nélkül élhessenek és munkálkodhassanak. E felismerésben rejlik legfőbb magyarázata annak, hogy a fegyveres erők napján, az 1948. szeptember 29-i dicsőséges pákozdi csata évfordulóján, mindannyiszor népünk milliárdi köszöntik őszinte szívvel fegyveres erőink tagjait: katonákat, határőröket, rendőröket, munkásőröket, a polgári védelem hivatásos és társadalmi munkásait. Ez a köszöntés bizalmat és megbecsülést, ugyanakkor jogos elvárást is takar a haza további fegyveres oltalmára.

Magyar Miklós

Szaktanulmányozó tanfolyam

Hosszú idő után újra indítottunk vállalatunknál dohányfeldolgozó szaktanulmányozó tanfolyamot. A tanfolyam célja az, hogy növeljük a szaktanulmányozók számát, bővítsük a szaktanulmányozókat, lehetővé tegyük azoknak a dolgozóinknak, akik munkájuk mellett tanulni szeretnének.

A tanfolyam időtartama kb. két (2) év, a tanulók elméleti és gyakorlati ismereteket szereznek, szaktanulmányozókat tesznek. Az első harmadban tanítjuk a közismereti tárgyakat, azaz matematikát, fizikát, magyar nyelvtant és társadalmi ismereteket, összesen 200 órában. Sikeres vizsga után a résztvevők folytathatják a tanfolyamot és 442 óra alatt elsajátítják a kémiai, biológiai, táplálkozásélettani

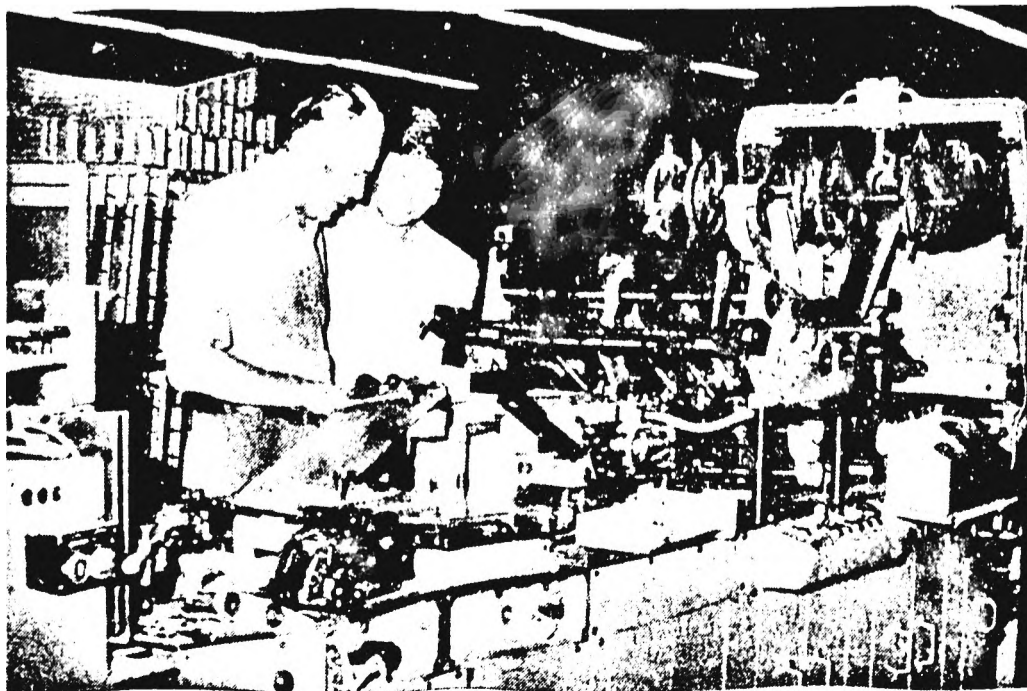
és mikrobiológiát, munkavédelmet, technológiát, gép- és műszerismereteket, üzemgazdagságtant.

A harmadik harmadban kerül sor a technológiai gyakorlatra (646 óra), az élelmiszer-vizsgálatra és a géptani gyakorlatra. A tanfolyam az elmélettel és a gyakorlattal együtt 1424 óras.

A tantárgyakat felsőfokú végzettségű szakembereink oktatják, nagyrészt olyanok, akik már korábban is részt vettek a szaktanulmányozó munkájában.

A tanfolyam kezdési időpontja várhatóan november, heti két alkalommal 4-4 órában tartjuk meg a foglalkozásokat.

Sigora Irma

Augusztus elején újabb lie-sing-szerződések eredményeként tovább bővült termelő-gépparkunk. A vállalatunk számára fontos piaci igények kielégítése szempontjából lényeges, hogy a 4000 cigarettá/percenkénti teljesítményű Garant-MAX-Cascade gyártógépsort, illetve a KDW-II típusú csomagológépet megelőző üzembe helyezzük. A gyártósorban lévő MAX S típusú filterfelrakógép 11 éves kora ellenére is az eddigi filterfelrakógépeinknél egy generációval fejlettebb, technikai színvonalat képvisel.

A gyártógépsor kerettöltője 3000-es kerettöltésre alkalmas kialakításban érkezett. A gépen a 4000-es keretek töltéséhez szükséges átalakítások befejezést nyertek.

Képünkön a termelési főosztály, ill. a műszaki osztály szakemberei végzik az üzembeállítási munkákat.

Üdültetési mérlegünk

Az üdülési szezon befejeztével tájékoztatjuk dolgozóinkat, hogy hányan és hol, milyen formában tölthették el szabadságukat ez évben.

Az ábrámhegyi saját üdülőkben 3 család (20 fő) pihenhetett. Az üdülő állapota — szobák, közös használatú helyiségek — sajnos nem ideális, azonban az ellátással a résztvevők nagy része meg volt elégedve.

Változatlanul népszerű a cseh-szlovákiai cseréüdülés, 46 főnek tudtuk ezt a lehetőséget biztosítani.

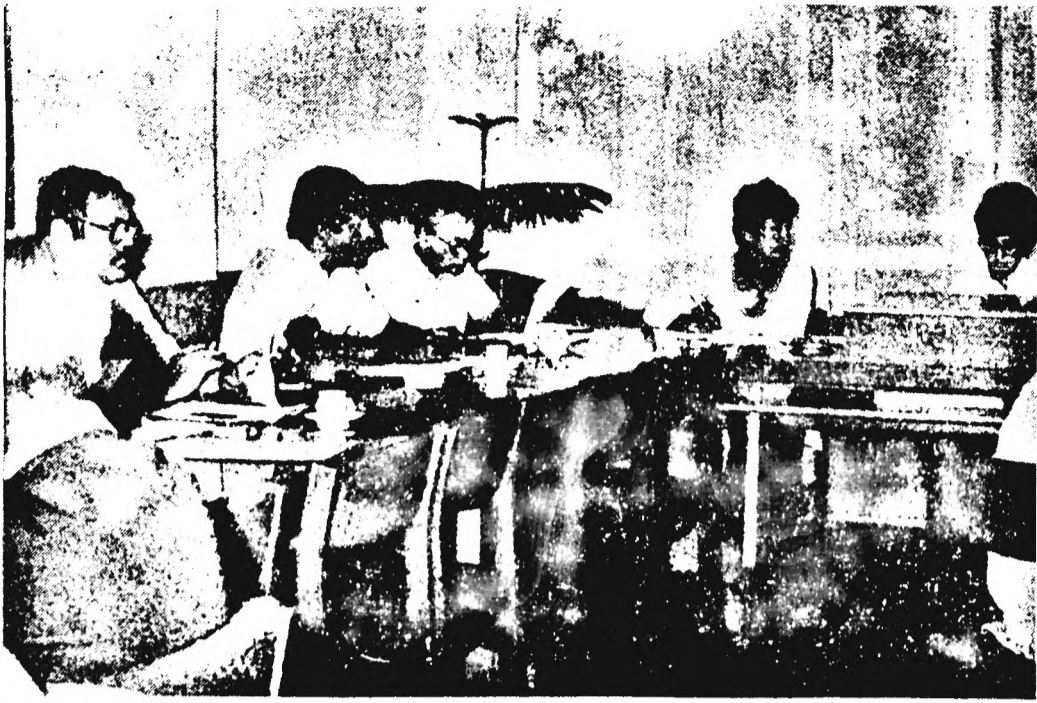
Zalakaroson és Boglárlellén béreltünk lakrészt, ez 60 személy igényét elégítette ki. A

két bérleményben új szolgáltatást próbáltunk ki, mely a tapasztalatok alapján jól bevált. Minden üdülő napi 50 Ft értékben bont kapott, melyet meghatározott vendéglátó egységnél beváltott. Az ezzel kapcsolatos véleményeket a jövő évi szervezésnél figyelembe fogjuk venni, a lehetőségeket tovább szeretnénk bővíteni.

A SZOT által biztosított beutalók nem kizárólag a nyári hónapokban vehetők igénybe, a vállalatok közötti cserével, szinte az év minden hónapjára adódik néhány beutaló. Eddig 38 fő vette igénybe ezt a formát.

S. I.

Ülést tartott a vállalati tanács

Az idei évben ötödször ült össze a vt-tanácskozársra.

A napirendi pontok között szerepelt a telefonkötvény-vásárlás megvitatása. A Posta hálózatbővítési célokra kötvényt bocsátott ki, ezzel biztosítja a pénzügyi fedezet előteremtését. A kiépítésre kerülő új hálózattal elsősorban azoknak az igényt elégíti ki a Posta, akik kötvény vásárlással járultak hozzá. Vállalatunk telefonközpontja több ezer felújításra, fejlesztésre szorulna.

Terveinkben szerepel egy új, 10 fónalal rendelkező központ beépítése, valamint egy szabad rendelkezésű készülék felszerelése. Ez a készülék úgy működik, mint az utcai tele-

funkülék, s állandóan a dolgozók rendelkezésére állnak.

Igényeink kielégítéséhez a Posta meghatározása alapján 500 ezer Ft értékű kötvény szükséges. A kötvény kamatozik, számítások szerint 230 ezer Ft-ot kapunk, a befizetett 500 ezer Ft-on felül.

A jelenlegi telefonhelyzet ismeretében a VT egyhangúlag jóváhagyta a kötvények megvásárlását.

Az első féléves gazdálkodásról beszámolót hallgatott meg a tanács. Az írásbeli előterjesztést az igazgató elvtárs szóban is kiegészítette. Vázolta továbbá a második félévi lehetőségeinket, elképzeléseket. Ebben a témában a vt-nek határozatot

nem kell hoznia, csupán tudomásul vette a tájékoztatást.

A harmadik napirendi pont az Igazgató prémium előlegének meghatározása volt. A féléves időarányos adatok alapján megállapítható, hogy az éves terv teljesülni fog, így a prémium előleg fizetésének nincs akadálya. A vt úgy határozott, hogy az éves várható prémium 30%-kát előlegként ki lehet fizetni.

Végül tájékoztatásként elhangzott, hogy októberben két-napos továbbképzés lesz a teljes vt részvételével. Az egyik nap FÓRUM is lesz, ahol az előzetesen írásban beadott kérésekre a vállalat vezetői válaszolni fognak. Simon Eva

Jó, ha tudjuk...

Mit csinál a társadalombiztosítási tanács?

A szakszervezeti bizottság mellett működik a társadalombiztosítási tanács. Ennek albizottságait és legfontosabb tevékenységét mutatjuk be.

A társadalombiztosítási tanács három albizottságból áll: segélyezési albizottság, nyugdíjelőkészítő és nyugdíjas albizottság, üdülési albizottság.

1. Segélyezési albizottság. Öt fő + vezető.

A képviselet területi, munkahelyi éves költségvetés alapján gazdálkodik a segélyalappal, gondoskodik arról, hogy a rászorulókat részesüljenek belőle.

Segélykérő lapok alapján a bizottság egyetértésével dönt, figyelembe veszik a munkahelyi vezetők és a szakszervezeti csoport véleményét. A segélyezés rendjét segélyezési szabályzatban rögzítettük. Segély adható:

a) vállalati alappól: rászoruló dolgozó, nyugdíjas, nycsalád, egyedülálló, beiskolázási, kiemelt egészségügyi, üdülési hozzájárulás;

b) szakszervezeti csoportvagyongó: intézményes, nyugdíjas, kegyeleti, beteglátogatás.

A segélyezés formái: pénzbeli, természetbeni.

Beteglátogatási albizottság nincs, mert 1 fő melléállásban beteglátogató. Ő tagja a segélyezési albizottságnak.

Átfogó képet ad a nyugdíja-

sok, betegek helyzetéről, konkrét javaslatot tesz a bizottság tagjainak, segélyt kezdeményez. Ő végzi a szükséges környezetanulmányokat is.

Indokolt esetben javaslatot tesz speciális segítségre (súlyos beteg, magát ellátni nem tudó segítés, külső segítségadás ügyintézése stb.).

2. Nyugdíjelőkészítő és nyugdíjas albizottság. Kilenc fő tag és egy vezető.

Legfontosabb feladatok:

- nyugdíjba menők felkészítése,

- űrlapok, igazolások beszerzése, kitöltése,

- szolgálati idő elismerésének számítása, vitás esetben a szükséges eljárás lefolytatása,

- alacsony nyugdíjak fel-emelésének kezdeményezése, a kérelem ügyintézése,

- nyugdíjastalálkozók, egyéb rendezvények szervezése,

- elhunyt dolgozó esetén a hozzátartozók igényének érvényesítése (özvegyi nyugdíj, árvaellátás stb.),

- az évente egy társadalmi műszak bevételeinek elosztása és a nyugdíjasokhoz juttatása.

- kegyeleti megemlékezések.

Egészségügyi albizottság nincs, mert a vállalat főállású higiénikus foglalkoztat.

Feladatköre:

- szervezett szűrések,

- egészségügyi propaganda,

- egészségre ártalmas körülmények feltárása stb. (a TT nem kívánja felügyelete alá venni!)

- A rokkantsági nyugdíjazás előkészítésével háromfős rehabilitációs bizottság foglalkozik.

3. Üdülési albizottság. Öt fő + vezető.

Fő tevékenysége:

- SZOT-beutalók elosztása,

- vállalati üdültetés szervezése, elosztása,

- külföldi csereüdültetés benyújtása,

- lehetőségek propagálása, bemutatása a dolgozóknak, közvéleménykutatás, elvi - dologi feltétel megteremtése,

- gyógyüdülésre szóló beutalók odaítélése, ez esetben konzultálás a beteglátogatóval és az územorvossal,

- sátorigénylések elbírálása, a használattal kapcsolatos ellenőrzés,

- üdüléshez anyagi hozzájárulás kezdeményezése, ügyinté-

zése.

4. Lakáselosztó Bizottság. Három fő és egy elnök.

Feladata:

- a vállalat által rendelkezésre bocsátott pénzeszköz felhasználásának figyelemmel kísérése - gazdálkodás,

- munkáltatói kölcsön juttatása esetén a működési szabályzat szellemében javaslatot tesz az igazgatónak a támogatás mértékére, jellegére (pénz v. természetbeni),

- határozatok elkészítése, esetenként külső ügyintézésben segítségnyújtás, tanácsadás,

- vevő, ill. bérlőkijelölési jog, vásárlásának kezdeményezése,

- egyéb lakásügyek (OTP címzett lakásépítés, családi házas építés, KISZ-lakásakció stb.) intézése, propaganda.

A TT bizottság egyéb feladatköre:

- adott hatáskörben határozatot hoz,

- méltányossági engedélyezési hatáskörben dönt,

- jogorvoslati gyakorlatot folytat vitás ügyekben. (Ehhez feltétlenül tanfolyam kellene, főleg esettanulmányok bemutatásán keresztül, sok esetben a „józan eszünkre" hallgatunk, tehát eljárásaink kissé ösztönösek!) E területen nagyon fontos az stk-ügyintézővel való rendszeres, jó munkakapcsolat.

S. I.

Teljes körű tájékoztatás

A pártszervezetek feladatai

A vállalati terv teljesítésének érdekében mindenekelőtt a gazdálkodásunk színvonalát, eredményességét kell növelni. Ki kell aknázni a megnövekedett önállóság adta lehetőségeket, a helyi feltételeknek és adottságoknak megfelelően. Ez egyúttal olyan igényt is támaszt felénk, hogy megújítsuk a politikai munka gyakorlatát, stílusát, módszereit. Az új irányítási forma más módszert kíván a pártszervezetektől is. A hatékony irányítás feltételeinek

megteremtésében olyan láncszemet alkot a pártszervezet, amely biztosítékot nyújt arra, hogy a vezető testületek tagjai döntéseikben a kollektív egészséget a valóság érdekében érdekeik helyett a pártszervezetek támogatniuk kell a kollektív tájékoztatását, vagyis a vállalati belső információs munka színvonalának növelésére irányuló törekvéseket. A dolgozók munkájának eredményességéhez nagyban hozzájárul, ha ismerik a gazdálkodás eredményeit, gondjait, feladatait. Szükséges az is, hogy a pártszervezetek ösztönözzék a vállalati belső érdekeltségi rendszer fejlesztésére irányuló törekvéseket, a vállalati szervezet korszerűsítését. Az egyes szervezeti egységek növekvő önállósága lehetőséget ad a különböző érdekek egyeztetésére, s így jobban megalkalmazható a döntések előkészítését.

A pártszervezetek tömegpolitikai munkájának egyik legfontosabb feladata olyan vállalaton belüli légkör, közhan-

gulat kialakítása - és az erre irányuló vezetői tevékenység segítése -, amelyben nem idegen a véleménykülönbségek kimondása, az érdekek ütköztetése. Meg kell szerezni - az egyének és a kollektíváknak egyaránt - az egészséges konfliktustűrő képességet. Nem könnyű ezt felvállalni és ennek érdekében tevékenykedni a pártszervezeteknek. Elsősorban politikai eszközökkel (meggyőzéssel), de határozottan a magasabb, a fontosabb érdekek érvényesítése mellett érvelve be kell bizonyítani, hogy a hosszú távú érdekek figyelembevételével alakított vállalati magatartás a jövedelmezőbb az egyén és kollektív számára. A pártszervezetek állásfoglalásaikban a stratégiai döntések előkészítésének időszakában mérlegeljék az egyes változatok politikai tartalmát - különös tekintettel az érdekegyeztetésekre - úgy foglaljanak állást, hogy az ne sértse a vezető testületek önállóságát.

A politikai munka módszereinek megújítását kívánja a vezetői döntések megvalósításának, az igazgató munkájának segítése, hiszen az igazgató feladata

- az irányító testület által hozott stratégiai döntések keretén belül - a vállalat operatív vezetése.

Az operatív vezetés tartalmáról és eredményeiről az irányító testület - mond itéletet, ezért az igazgató saját munkáját is folyamatosan értékeli a vállalati értékrendszer viszonyai alapján. Így a pártszervezet segítése, támogatása - ma sokkal inkább, mint eddig - a kollektív érdekeinek megfelelő politikai ellenőrzést is megvalósítja.

Az alapszervezeteknek erősíteni kell a tagság és a vezetés, a kollektívák és az egyéni viszonyt, ami valljuk be, az utóbbi időben gyengült, halványult. A viszony erősítésére csak általános elveket lehet megfogalmazni, konkrét formákat és módszereket mindenhol a helyi feltételeknek megfelelően kell kialakítani és megújítani, amelynek vezérfonalát a pártvezetőségeknek kell kézben tartani.

Kiss József

Gyász a debreceni gyárban

ELHUNYT HEJAS FERENC IGAGZGATÓ

Megdöbentő telex érkezett augusztus 27-én a Pécsi Dohánygyárba. A hír azt tudatta, hogy Hejas Ferenc elvtárs, a Debreceni Dohánygyár igazgatója tragikus hirtelenséggel elhunyt. Egy, a dohányipar körében jól ismert vezető távozott el vele az élők sorából.

A dohányiparban eltöltött 30 évi munkájának megkoronázása volt, amikor 1985. június 28-án, a Debreceni Dohánygyár vállalati tanácsa igazgatóvá választotta. Élete - 1930-ban

született, bányász szülők gyermekeként - példája korosztályára küzdelmes, munkás, harcos életútjának.

A 15 évesen dolgozni kezdő fiatal 1946-ban a Népi Kollégiumba került. Már párttagként 1950-ben kezdte meg tanulmányait a Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán, majd a hadmérnöki karon fejezte be jeles eredménnyel. A dohányiparhoz 1956-ban került. Kimagaslóan végzett gazdasági és társadalmi munkája során több beosztásban dolgozott. Tiszteletreméltó szerénysége, embersége magatartása évtizedeken át mindenkor példaképül szolgálhatott munkatársainak. Teljesítményét sokszor ismerték el vállalati és miniszteri kitüntetésekkel. Főmérnöki és igazgatóként is korrekt kapcsolatban állt vállalatunkkal. Megfontolt, udvarias és segítőkész magatartását a vele kapcsolatba került vezetőink és dolgozóink is tapasztalták. Korai halála kollektívánkat is mélyen megrendítette.

Kegyelettel gondolunk rá és a gyár kollektívájának ezúton is őszinte részvétünket fejezzük ki.

A Pécsi Dohánygyár dolgozó

PECSI DOHÁNYGYÁR
A Pécsi Dohánygyár dolgozóinak lapja

Szerkesztő a szerkesztő bizottság
Felelős szerkesztő:
dr. Simonné dr. Bernáth Erőke

Kiadja a Baranya Megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Jádi János
Előfizetési díj egy évre: 27,60 Ft

Pécsi Szikra Nyomda
7630 Pécs, Engel János u. 8.
F. v.: Farkas Oábor Igazgató

Tajvani diák a Dohánygyárban

Gyárunk több éves hagyománya, hogy minden nyáron az AISEC (Közgazdászhallgatók Nemzetközi Szervezete) szervezésében külföldi egyetemista tölti gyakorlatát nálunk. Az idén a Kölnben tanuló tajvani Da-Wu Chen töltötte termelési gyakorlatát nálunk. Vele beszélgettem az üzemgazdasági osztályon.

— *Valamilyen határpártos céllal választottad Magyarországot a gyakorlat színhelyéül?*

— Nem, az hogy Magyarországra kerültem, véletlen, a cserelhetőségek így alakultak. — *Ha már az ország választása véletlenszerű, akkor a dohányiparba való jövetel legáltalánosabb célirányos volt?*

— Ez volt számomra az igazi meglepetés, eddigi tanulmányaim, a megadott érdeklődési köröm ebbe az irányba egyáltalán nem mutatott. Elsősorban a kereskedelem érdekelt, de ha már ipari üzem, akkor elsősorban a faipar, mivel első diplomámat ezen a területen szereztem. Egy kicsit félttem is a dohánygyárba jönni, de ma már tudom, hogy ez a félelmem fölösleges volt.

— *Szóba kerültek eddigi tanulmányaid. Hol és mivel foglalkoztál eddig?*

— Hol is kezdjem? Általános iskolába Bangkokban jártam, ekkor tanultam meg angolul és thai-ul. Középiskolámat Taipelben végeztem. A taichung-i egyetemen szereztem erdőmérnöki diplomát. Egyetemi tanulmányaim közben tanultam meg németül és japánul. Diplomaszerezés után kü-

lönféle intenzív tanfolyamokon vettem részt, mint gépírás, informatika és nem utolsósorban üzemgazdaságot, ami mai központi témám. Így kerültem a kölni egyetemre, ami előtt még elvégeztem a münsteri egyetem nyelvi előkészítőjét.

— *Ennyi előzmény után térjünk talán át a jelenre. Valamilyen konkrétan meghatározott feladattal jöttél a termelési gyakorlatra, vagy pedig itt kerestek témát?*

— Konkrét feladatot nem kaptunk. A gyakorlat célja elsősorban szélesebb körű információ szerzés. Éppen ezért egy általános képet szerettem volna kapni a gyár tevékenységéről, természetesen kiemelten az üzemgazdasági folyamatokról.

— *Elképzelésednek, elvárásodnak megfelelő volt-e az eddigi gyakorlati idő?*

— Igen. Lehetőségem volt végigjárni az egész gyárat. Megismerhettem büszkeségüket, az új csarnokot, és az ott, illetve a többi épületben folyó gyártási folyamatot. Voltam a laborban, a raktárakban és eljutottam szinte valamennyi osztályra a gyárnak. Természetesen a legtöbb időt az üzemgazdasági osztályon töltöttem, ahol módomban nyílt az angol szervezésnek az anyagait tanulmányozni. Nagyon érdekesnek találtam az abban kialakított követelményrendszert. Ugy értem, sikerült egy általános képet kapnom tevékenységükről.

— *Sikerült-e esetleg olyan tapasztalatokat szerezned, ami*

alapján tudnál számunkra tanácsot adni, hogy mit csinálnál másképp?

— Az itt töltött öt hét és az én szakmai tapasztalatom kevés ahhoz, hogy tanácsot adhasak, mégis úgy gondolom, hogy a megismert problémák megoldási lehetőségeinél túl sűrűn jelentkezik a külső akadály említése. Ebben biztos igazuk is van, hiszen sokkal jobban ismerik az itteni lehetőségeket, de azért, hogy csak egy példát említek, egy-egy akta előkerítése igen hosszú időbe telik nálatok. Ez pedig szerintem kizárólag a belső iktatási, ügyrendi kérdés, aminek megoldását biztosan nem befolyásolja semmilyen külső tényező. Bizonyára lehetne egyéb problémákra is mélyebb vizsgálat során helyi megoldást találni.

— *A szakmai program mellett bizonyára jutott mód Magyarországi megismerésére is?*

— Természetesen. Pécsen kívül hosszabb-rövidebb látogatást tettem Siklóson, Orfűn, Kaposváron és a Balaton környékén. Most készülünk Budapestre és a Dunakanyarba. Szerettem volna még a Puszta-ba is eljutni, nem tudom sikerült-e.

— *Ezek szerint a Dohánygyár mellett sikerült Magyarországról is egy kis képet kapnod. Voltál-e már korábban is nálunk? Láttál-e már valamilyik másik szocialista országban, ha nem, milyen elképzelésed volt ezekről az országokról?*

— Eltekintve egy keletberlini átutazástól, még nem jártam szocialista országban. Elképzelés, hát az csak a tömegkommunikáció alapján alakulhatott ki, mégpedig olyan kép, hogy ezekben az országokban ellátási nehézségek vannak, hogy akár egy kiló kenyérré is órákat kell sorba állni. Örömmel tapasztaltam, hogy ez Magyarországra nem igaz.

— *Az itt töltött idő alapján milyen véleményed alakult ki országunkról, az itt élő emberekről?*

— Ezt elég nehezen tudom kifejezni. Az ország sokban hasonlít a hazámhoz. Ebben az időszakban a sok napfény olyan volt mint otthon. Ez emberek kedvesek, barátságosak és elsősorban tapasztalatom szerint életvidámak.

— *Még egy utolsó kérdés: ha lehetőség adódik, eljönne-e újra hozzánk?*

— Természetesen, nagyon jól éreztem magam és bármikor szívesen jövök újra!

Csomor Miklós

75 éves lett a Pécsi Dohánygyár (I.)

Ahogy elkezdődött

1987-ben ünnepeljük a Pécsi Dohánygyár fennállásának 75. évfordulóját. Ez alkalomból cikksorozatot indítunk lapunkban a dohány származásáról, elterjedéséről, a hazai dohányipar kialakulásáról, a Pécsi Dohánygyár történetéről. A sorozaton belül szeretnénk megszólaltatni régi szakembereket, akik színesítik a visszaemlékezést. Ennek a cikksorozatnak első része tehát a dohány származásáról és elterjedéséről szól, természetesen az adott körülmények miatt csak röviden érintve a leglényegesebb mozzanatokat.

A dohányról Amerika felfedezése előtti időből nincsenek híreink. Mégsem kell azt hinni, hogy a dohány egyedül Amerikában lenne csak őshonos, ugyanis még vannak vadon termő dohányok Ausztráliában és Kongóban. Ezek azonban emberi fogyasztásra nem alkalmasak, csakúgy, mint a dízdohányok sem. Ugyanakkor az sem kizárt — bár ellenkezője se bizonyítható — hogy a történelem előtti népek „égő őrdozala” nem rejtette-e magába a dohány felhasználásának kezdeti elemeit, amikor a pap vagy a jós az égő anyag füstjétől kábulatba esve jóslott. A dohányzásról az első híradások mindenesetre Amerika felfedezése után jöttek, elsősorban Romano Pano spanyol szerzetes révén, akit Kolumbus második amerikai útján vitt magával. Ő figyelte fel a bennszülöttek azon különös szokására, hogy főleg egyes szertartásoknál az összesodort dohányleveleket vagy közvetlenül a szájba véve vagy csöbe dugva szívták. Ez a cső Y alakú volt, egyik végébe az összesodort dohányt tették és gyújtották meg, míg másik két ágát orrlukáikba dugva szívták azt. A bennszülöttek e különös szokását a felfedezőik igen komikusnak találták, később mégis maguk is átvették az összesodort levelek szívásának szokását. Először bizonyára a „béképipa” elszívásának kötelezettsége okán, később csupán szokásból. Európában először csak az Amerikát járt fehérek szívták a szivart, majd az mind szélesebb körben terjedt el, elsősorban a zsoldos katonák révén.

A dohány magyar neve valószínűleg a perzsa „duhan” szóból ered, a „tabak” elnevezés pedig az indiaiaknál használt szivóeszköz nevéből származik. A hivatalos elnevezése a „nicotiana” Jean Nicot lisszaboni francia követ nevét őrzi, aki 1560-ban egy flandriai keres-

kedőtől kapott dohánymagot, s a dohánynal — annak főzetével — meggyógyította volna egyik apródja orr-rájkját.

Nicot a dohánymagból Medici Katalinnak, a francia királynőnek is küldött, figyelmébe ajánlva a dohány gyógyító hatását. Innen ered a dohány kezdeti elnevezései között a Katalin füve, Királyné füve is. A dohányt Európában csak gyógynövényként termesztették. Használták fejfájás, gyomorgörcsök ellen, de még sebeket is próbáltak gyógyítani a dohány zöld levelével.

A dohányzás tömegesebb méretű szokása Spanyolországból terjedt át Franciaországba. II. Ferenc király uralkodása idején már nagy divat volt a dohány burnót formában való fogyasztása még a nők között is. A dohánypor orra való szívása utáni tüszentéseket ugyanis egészségjavító hatásúnak vélték.

Angliában egy brit tengerész Walter Raleigh vitte be a dohányt. Ő Erzsébet királynőtől kapott jogot ismeretlen országok felfedezésére, s valóban ő fedezte fel Virgíniát — egyik legjobban elterjedt dohányunk termőhelyét — amit a hajdon királynőről nevezett el. Erőmei elismerésképpen egészen a tenger nagyságig vitte, de politikai okok miatt kétszer is halálra ítélték, azonban mind a két esetben kegyelmet kapott. Feljegyezték róla azt a nem mindennapi esetet, hogy mikor egy izben kandallója előtt ültve szivarozgatott új inasa, aki ilyet még soha nem látott, azt hívtán, hogy gazdája meggyújtott, leöntötte egy vödör vízzel. A víztől a szivar azonnal elaludt, ő is megúsza egy pusztá ruhaváltással, élete mégsem fejeződött be szerencsésen, mivel a két elítélés és felmentés után végül mégiscsak kivégezték a derék tengerészt.

Eleinte úgy az egyházi, mint a világi hatóságok szigorúan tiltották a dohányzást, az mégis mindinkább terjedt. VIII. Orbán pápa 1624-ben még egyházi átkot is mondott a dohányzásra. Oroszországban 1634-ben orrcsonkítással büntették azt, akit dohányzáson kaptak, nálunk Magyarországon a 1697. évi országgyűlés is szabott ki szigorú büntetéseket, ennek ellenére a dohányzás egyre terjedt, nemcsak az egyszerű katonák, hanem még az uralkodók között is. Például Poroszországban I. Frigyes Vilmos is nagy hódolója volt a dohányzásnak, ő szervezte meg a hírhedten híres „dohánykollé-

gium”-ot. A király ugyanis minden délután 5 órakor szigorúan zártkörű „tanácskozást” tartott, amire mindössze 6-8 fő volt hivatalos, esetleg még valami nagybecsült külföldi vendég. A külvilág előtt ez nagy horderejű kérdések megtanácskozására hivatott zártkörű értekezletként szerepelt, holott a valóságban itt a király és barátai kedélyes szivarozgatással töltötték az időt. Az „értekezlet”-nek szigorú szabályai voltak, ugyanis nem volt szabad előhozni semmi komoly problémát, nem volt szabad a csipkelődésen megsértődni, s nem volt szabad fölállni, bárki lépett is be a terembe, még ha a király is lett volna az. (Ime az igazi demokratikus értekezlet első prototípusa!) A kollégium végül is feloszlott, állítólag azért, mert egy alkalommal a trónörökös beléptek a társaság tagjai tisztelgésül felálltak. A király ezen annyira felháborodott, hogy szélnék eresztette az egész díszes társaságot.

Magyarországra a dohány Erdélyen keresztül 1568-ban került, Bornemissza Pál püspök révén. Később azután a török katonák és spanyol zsoldosok útján mind nagyobb tért hódított az ország nyugati és alföldi részein egyaránt. Az első dohánytermelő községek is itt délen, Arad és Szeged környékén, a sanyargatások elől menekülő magyar és szerb parasztokból alakultak ki.

Mivel a dohányzás a tiltások ellenére mindjobban terjedt, az országok kincstárai felhagytak az üldözéssel és a termelést, forgalmazást szoros szabályokhoz kötve megadóztatták azt.

Magyarországon csak a Szabadságharc leverése után 1851. március 1-i hatállyal sikerült az osztrákoknak behozni az egyed-áruságot, bár a „financ” nem látta szűzdohány” szivása még sokáig bizonyos nemzeti ellenállási vonásokkal is bírt. Ekkor az évi termés nagyjából 280 ezer mázsa volt. Legtöbb dohányt abban az időben is Szabolcs-Szatmár, Heves, Tolna, Somogy megyékben és a Vihar-sarokban termesztették. Mint érdekességet kell megjegyezni, hogy hazánkban akkor számtalan tájfajtájú dohány létezett, például a Pécsi dohány is, ezek azonban idővel teljesen feledésbe mentek, átadván helyüket, a jobb minőségű, ellenállóbb és gazdaságosan termelhető fajtáknak, s jórészüket már csak szakkönyvekből ismerhetjük meg.

Krómy Károly

Szigorúbb szabályozás

Az üzemi balesetek elbírálása

Olvasóinkat már tájékoztattuk arról, hogy az üzemi balesetek elbírálásának gyakorlatát 1986. április elsejétől szigorították. A szabályozás más rendelkezések mellett, a munkafegyelmegszilárdítását célozza, tehát a társadalombiztosítási törvény az említett időponttól szintén nem tekinti üzemi balesetnek a munkafegyelmeg súlyos megsértése során bekövetkezett baleseteket. Az általános érdeklődésre tekintettel most — az említett szigorító rendelkezésekkel együtt — ismertetjük a baleset üzemi jellegének elbírálásánál alkalmazott legfontosabb szabályokat.

A szigorítás természetesen nem érinti azt az alapelvet, mely szerint az üzemi baleseti sérültek és hozzátartozók a társadalombiztosítás keretében továbbra is fokozott gondoskodásban részesülnek. A fegyelmezett munkavégzés közben és

ahhoz kapcsolódóan balesetet szenvedett dolgozók jogai tehát változatlanok!

Balesetnek tekintik a jelenlegi gyakorlat az emberi szervezetet ért olyan egyszerű külső hatást, amely a dolgozó akaratától függetlenül, hirtelen, vagy aránylag rövid idő alatt következik be és sérülést, mérgezést vagy más egészségkárosodást, illetőleg halált okoz. Üzemi baleset, pedig az a baleset, amely a biztosítottat a foglalkozása körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben, illetőleg munkába vagy onnan lakására (szállására) menet közben éri. Megemlítjük, hogy a mezőgazdasági szövetkezeti tagok esetében az a baleset is üzeminek számít, amely a tagsági viszonytal összefüggő tevékenység közben éri, valamint az is, amely a háztáji gazdaságban végzett állattartás, zöldség- és gyümölcstermelési munka közben

éri, ha e munkáért munkapontot kellett jóváírni. Részletes szabályozás foglalkozik azszal is, hogy a társadalmi munka végzése vagy egyes társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során bekövetkezett balesetek közül melyeket kell üzemi balesetnek tekinteni. Az üzemi balesetet szenvedett dolgozókra vonatkozó kedvező ellátási szabályokat (száz százalékos táppénz időbeli korlátozás nélkül, magasabb összegű baleseti járadék stb.) kell alkalmazni a foglalkozási betegségben megbetegedettek (megrokkantak, meghaltak) közül azokra is, akiknek ez a betegsége foglalkozásuk különös veszélye folytán keletkezett feltéve, hogy a társadalombiztosítási rendelkezések ezt a betegséget baleseti ellátásra jogot adónak tekintik. (A foglalkozási betegségek közül a társadalombiztosítás keretében 35 ad jogot ba-

leseti ellátásra; ezeket a jogszabály melléklete sorolja fel.)

A szigorító rendelkezések szerint a munkafegyelmeg súlyos megsértése során bekövetkezett baleseteket akkor sem lehet üzemi balesetnek elismerni, ha a munkahelyen történtek. Külön hangsúlyozzuk azonban, hogy a dolgozó gondatlansága a baleset üzemi jellegét nem befolyásolja (természetesen a sérülés szándékos okozása kizáró ok!).

Nem üzemi baleset az a baleset, amely kizárólag a sérült ittassága miatt történt, tehát a munkáltatót a (szövetkezetet) a baleset bekövetkezésében mulasztás nem terheli és a sérült a baleset bekövetkezésékor szeszital hatása alatt állt. Nincs annak jelentősége, hogy a sérült a szeszital munkakezdés előtt, vagy munkaidő alatt fogyasztotta el. A járművezetőnek ez a szabályozás biztosan ismerős, hiszen járművet csak

az vezethet, akinek szervezetében sincs szeszital-fogyasztásból származó alkohol.) A rendelkezések következetes alkalmazása érdekében — minden olyan balesetnél, amikor a körülményekből arra lehet következtetni, hogy a sérült alkoholtól befolyásolt állapotban van — a balesetet kivizsgáló köteles alkoholvizsgálóvizsgálatot elrendelni. Ha a sérült e vizsgálat eredményét nem ismeri el, kérésére az illetékes egészségügyi intézménynél véralkohol-vizsgálatról kell gondoskodni. A véralkohol-vizsgálat kellő alap nélküli megtagadása esetén úgy kell tekinteni (előzetes pozitív eredményű alkoholvizsgálóvizsgálat után), mintha a sérült alkoholfogyasztása megállapítást nyert volna.

Nem üzemi baleset az a baleset, amely a munkahelyi feladatokhoz nem tartozó és engedély nélküli munkavégzés során történt. Az ilyen engedély nélküli végzett munka típusú esete; a „fusizás”. Ha a dolgozó nem a munkahelyi (munkaköri) feladatok teljesítése során ugyan, de a munkáltató (szövetkezet) érdekében engedélyvel vagy utasításra végzett munka közben vagy

azzal összefüggésben szenved balesetet, ennek üzemi jellegét természetesen el kell ismerni.

Nem üzemi baleset az engedély nélküli járműhasználat — például „feketefuvar” — során bekövetkezett baleset akkor sem, ha a dolgozónak a járműhasználat egyébként munkaköri lehetősége.

Nem lehet üzemi balesetnek tekinteni a munkahelyi rendbontás — verekedés, játék, italozás — során bekövetkezett baleseteket sem. Annak a dolgozónak a balesete azonban, aki az említett rendbontás miatt veszélybe került társának segítségére siet, a rendbontást igyekszik megszüntetni vagy éppen jogos önvédelemben jár el, üzemi balesetnek tekintendő. Az italozás során bekövetkezett baleset üzemi balesetnek nem feltétele, hogy a sérült szeszital fogyasztson; már az a baleset sem tekinthető üzemi balesetnek, amely a munkahelyi italozáshoz való előkészületek során következett be (pl. az italozást megelőző pezsgőbontás közben történt súlyos szemsérülés).

Nem üzemi baleset az „üti-

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

baleset" sem, ha a dolgozó a lakásáról (szállásáról) munkába, illetőleg onnan lakására (szállására) menet nem a legközelebbi úton közlekedett vagy pedig útját a magánügyi intézése miatt indokolatlanul megszakította. Az éleltszükségletek biztosítása (pl. napi étel-miszer beszerzése), közeli hozzátartozó gondozása, ápolása, társadalmi megbízatás ellátása miatt, továbbá a gyermek bölcsődébe, óvodába, iskolába vitele, illetőleg onnan hazavitele céljából történő útszakítás nem tekinthető indokolatlannak és nagyobb kitérésnek. Nem indokolt útszakítás természetesen, ha a dolgozó az útját itál fogyasztása miatt szakítja meg. Nem lehet elismerni üzeminek azokat a baleseteket sem, amelyek azért következtek be, mert a dolgozó ittasan indult el a lakásáról (szállásáról). Ha a dolgozó balesete még vagy már (munká-

ba menet, illetőleg jövet) a lakásban történik, az nem tekinthető üzeminek. (Igy nem számít üzeminek a családi ház tulajdonosának az a balesete sem, amely őt a hához tartozó ingatlan területén éri.)

Nem jogosult baleseti ellátásra az a sérült, aki az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével bármilyen ok (ittasság, bűncselekmény leplezése), miatt szándékosan késlekedett. Fontos társadalmi és egyben egyéni érdek is, hogy a baleseti sérült az orvosi segítséget mielőbb igénybe vegye és a balesetrel kapcsolatban elért bejelentési kötelezettségének mielőbb eleget tegyen. Nem jogosult végül sérülése alapján baleseti ellátásra az sem, aki sérülését szándékosan okozta. Aki pedig hozzátartozója halálát okozta szándékosan, utána hozzátartozói baleseti nyugellátásra nem jogosult.

Dr. Radnai László

Ki látta a balesetet?

A közlekedési balesetek okainak pontos megállapításánál fontos szerepük van a korszerű technika segítségével nyert helyszínelési adatoknak. Sokszor azonban legalább ilyen fontos szerepet játszanak a szemtanúk vallomásai is. Nyugatnémet kutatók kísérleteket végeztek annak megállapítására, vajon mennyire hihető és megbízható a tanúvallomások. Elsőként egy filmet mutattak be a kísérleti tanúknak, amelyen egy gépkocsinak hirtelen fékeznie kellett, mert egy labda gurult eléje az útestre. A kocsit követő autó vezetője ezáltal nehéz helyzetbe kerül, és erős fékezéssel éppén csak hogy meg tud állni, anélkül, hogy belemerne az előtte lévő kocsiba. Erdekes, hogy még ennél az egyszerű esetenél sem egyezett meg a „tanúk” véleménye. Bár karambolra egyáltalán nem került sor, a vetítésen részt vevők 71 százaléka azt vallotta, hogy az elől haladó kocsit megrongálódott, a mögötte haladó autó nekiütközött. Ezek a személyek ugyanis bedőltek a kísérletet vezető professzor ravaszul feltett kérdéseinek. A professzor ugyanis nem azt kérdezte tőlük, hogy történt-e összeütközés, hanem mindjárt azt akarta tőlük tudni, hogy az okozott kár az elől haladó kocsin kicsi, közepes, vagy súlyos volt-e. A tanúk véleménye ennek megfelelően megoszlott, ki kisebb, ki nagyobb kárt tanúsított a kocsin. A professzor ezzel bizonyította, hogy milyen veszélyesek a helytelenül megfogalmazott, szuggesztív kérdések. És bizonyított, hogy ha őt tanú ugyanazt vallja is, még korántsem jelenti azt, hogy az igazat állítja. Elég, ha ugyanaz a kihallgató tisztviselő mindegyiknek ugyanazt a szuggesztív kérdést teszi fel. Magától értetődik, hogy szándékosan egy rendőr, bíró, vagy ügyész sem fogja a tanúkat befolyásolni, mint ezt a professzor kísérletei során tette. Mégis könnyen előfordulhat, hogy a vizsgálatot vezető személy saját elképzelését, főtételezéseit szuggesztív módon a tanúknak. Ezt is sikerült több példával bizonyítani a kísérletek során.

A kísérleti csoport vezetője leszögezte, hogy gyakran még a kihallgató személy pusztán a szókiválasztása is hamis vallomásra készíti a tanúkat. Arra a kérdésre például, hogy milyen nagy volt a balesetben részt vevő kocsik sebessége, a tanúk aszerint válaszoltak, hogy milyen erős szóval jellemzi a kihallgató a balesetet. Amikor például azt kérdezte, hogy milyen sebességgel koccantak össze a kocsik, a tanúk túlnyomó része a sebességet 30 kilométerre becsülte. Ha a kérdést úgy fogalmazta, hogy milyen sebességgel csapódtak egymásba az autók, a tanúk a sebességet 50 (vagy több) kilométerre becsülték ugyanannál az esetenél.

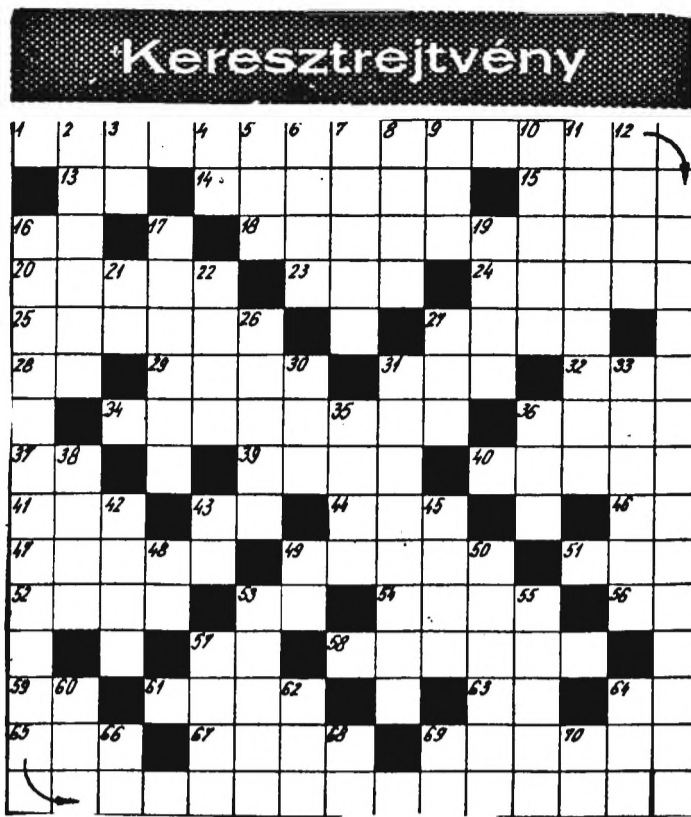
De az érzelm is szerepet játszik a tanúk szavahihetőségében. Minél erősebben, minél közelebből érint valakit a baleset, annál pontatlanabbak lesznek a vallomások. Például akkor, ha egy autó egy gyalogjárót gázol el, ha az áldozat felnőtt személy, a tanúk mintegy 25 százalékkal túlbecsülik az autó sebességét. Ha az áldozat gyermek, akkor átlagban mintegy 75 százalékkal gyorsabbnak ítélik az autót, mint a valóságban haladt!

A kísérletek végeztével a szakemberek a következőket javasolták: pontosan meg kell állapítani, hogy a tanú a balesetet melyik fázisát figyelte meg valójában; a kihallgató személyeket ki kell képezni a kérdések helyes feltevésére; minden kihallgatást egészében hangsúlyra kell venni, így később meg lehet állapítani, hogy a tanúkat nem szuggesztív kérdések befolyásolták-e.

Hír

Ismét megrendezésre kerül az immár hagyományossá váló családi est az Eszék étteremben, november 15-én 18.00 órakor. Zene: Kékesdi együttes.

Belépő ára az elmúlt évhez hasonlóan kb. 130 Ft, melyet okt. 27-től lehet igényelni a Műszaki osztályon Bacskóné Zsille Ildikónál és a Technológiai osztályon Nyújtó Teréznel.

Vízszintes: 1. A megfajítás első része. (Zárt betűk: M. I. I. G. K. H. Z.) 13. Görög betű. 14. Őrvédelmi sport. 15. Idegen tagadás. 16. Feltételek kötőszó. 18. Görög politikus. 20. Lengyel-német határfolyó. 23. Vízi izeltlábú. 24. Kevert Száva. 25. A béke jelképe. 27. Szőlőlé. 28. Kettősbetű fordítva. 29. Lámpaerény. 31. Szélfűrés. 32. Középen rikolt. 34. Baba jelzője lehet. 36. Ünnepezt színész. 37. Vízözön. 39. Vásárol. 40. Kocsmá. 41. Vízlejáró. 43. Magyar film. 44. T. É. D. 46. Műveltető képző. 47. Alaszkaikaly. 49. Idegen férfinév. 51. Popzenekar. 52. Becézett férfinév. 53. 3,14. 54. Közel-keleti állam. 56. Y. A. 57. ...-ve. 58. Jár a motor. 59. Omszk folyója. 61. Löverseny. 63. Kávé. 64. Angol kettősbetű. 65. Apaállat. 67. Benzinkút. 69. Sziget a Dél-Kínai tengernél.

Függőleges: 2. Lezúduló víz. 3. Bevés. 4. A. A. A. 5. Tik... 6. Fordított helyhatározó ragok. 7. A-val az elején kis-ázsiai hegy. 8. Kevert teka. 9. Sportöltözöt fordítva. 10. Bibliai alak. 11. Viszonylag — idegen szó. 12. Csak

a vége hamis! 16. A megfajítás második része. (Zárt betűk: M. R. Ó. I. T.) 17. Kristályos alkohol. 19. Kimegy a divatból. 21. Tova. 22. Növényevő hal. 26. Elismerő szó. 27. Toi et... 30. Északi férfinév. 31. Magához kérette — ford. 33. Nem vesz be. 35. ...Nielsen. 36. Zenei félhang. 38. Érdektelen számóra. 42. Néma tiki-taki. 43. Kalauz nélküli. 45. Durr... 48. Bori azonos hangzó. 49. Régiessen párbajozik. 50. Erőskezű legény. 53. Edességféle. 55. Kevert a széleim! 57. Zuáv keverve. 60. Sav jelzője. 62. Szögértékegység. 64. Műveltető képző. 66. Mutató szócska. 68. Heyerdahl hajója. 69. A szobába. 70. Aszszony név képző.

Beküldendő a vízszintes 1. és függőleges 16. sorok helyes megfajítása október 3-ig. A helyes megfajítók között jutalmaként sorsolunk ki.

Előző havi számunkban közölt rejtvény helyes megfajítása: A fogyókúra egyetlen látóhatása hatása, hogy az ember lassabban hizik. Könyvtalimat nyert: Tóth Teréz, Pécs. A keresztrejtvényt Takáts László készítette.

Nagy kár a vadkár?

Megnőtt a szarvasok, őzek, a vaddisznók étvágya... Amikor tudós vagy vadász legyen a talpán, aki meg tudja magyarázni, hogyan tudnak ennyit enni. Mert legalábbis a bejelentett vadkárigények szerint — valami elképesztő mennyiség tűnik el a gyomrukban...

Féltreértések elkerülése végett: természetesen valóban van vadkár, mégpedig — hallottuk Gondos Gyulától, Baranya megye fővadásztól — kétféle is: mezőgazdasági és erdei. Vagyis okoznak pusztítást kiskertekben, gyümölcsösökben, nagyüzemi táblákban, erdőkben a szarvasok, a vaddisznók és a többi vad — ám korántsem annyit, mint azt a bejelentett vadkárok alapján vélnék.

A vadásztársaságok — folytatta Gondos Gyula — kártérítéssel tartoznak a termelőknek, a kiskertek-gyümölcsösök tulajdonosainak. Ebből azonban nem következnek, hogy csak a vadgazdák felelnek. A kár elhárítása, elsősorban megelőzése érdekében mindkét félnek lépnie kell.

Mennyi a vadkár a megyében?

Ez nagymértékben függ a vadlétszámtól. Nálunk az ez év márciusi vadlétszámbebecslés szerint csaknem 3200 szarvas, több mint 7100 őz és mintegy másfél ezer vaddisznó él. Ez túl sok. Gyerítés szükséges. A MAVOSZ Megyei Intéző Bizottsága állásfoglalása szerint a szarvasok és a vaddisznók esetében is 15–20 százalékkal kell

csökkenteni az állományt. Eredményként várhatóan 15–20 százalékkal csökken a megyében a vadkár is, ennek érdekében — ha szükséges tovább kell növelni a terven felüli kilövést is.

A kérdésre visszatérve — mennyi vadkár van Baranyában? — több mint 4 100 000 forint a vadásztársaságok tervezett vadkártérítése. Ez messze megelőzi a múlt évit, de úgy tűnik, nem elég, várhatóan 6 millió forintra lesz szükség.

— Van mód a megelőzésre?

Természetesen, ha a felek — a vadásztársaságok és a termelők — együttműködése zavartalan, kölcsönösen segítőkész. Időbeni jelzés esetében megelőzhető a kiterjedtebb vadkár, például odairányítják a hivatásos, vagy a sportvadászokat, ahol nagyobb számban tünnek fel kárt okozó vadak.

Van azonban a vadkárelhárításnak egy kellemetlen oldala is: sokan akkor is vadkárt jeleznek, amikor erre semmi okuk. Evente átlag a megyében 80–100 a bejelentések száma, s ezek 50 százaléka megalapozatlan. A realitás szintjén számolunk a vad okozta károk megtérítésével, de azazal is: mind többen igyekeznek ki tudni mi okozta kerti kárukat a vadásztársaságokra hárítani. Ezt igyekeznünk kivédeni, mint ahogy igyekeznünk megalapozott esetekben a károsultaknak partnerei is lenni a kár megelőzésében, megtérítésében.

SPORT

SZMT-kupa - kispályás foci

A vállalat női és férfi focicsapata benevezett a Szakszervezetek Megyei Tanácsa által kiírt és rendezett SZMT-kupára. Ezen a rangos eseményen a Dohánygyár csapatai először vettek részt. A kupa több hónapig tart, a rendező szervezetek 1–1 csapatot sorsolnak össze egymással, akik oda-visszavágó alapon kieséses rendszerben döntenek a továbbjutás sorát. A verseny rangjára jellemző, hogy az 1. helyezett csapatok tagjai 3 napos Jugoszláviai jutalomútbán részeseülnek, melynek költségeit a rendező vállalja.

Sajnos, a férficsapat csak a 12 közé került, illetve a 6 közé jutásért folytatott harcban elbukott. Ugyan a nagyszerű ellenfelet hazai pályán megvertük, de idegenben vereséget szenvedtünk és a gólkülönbség az ellenfél javára biztosította a továbbjutást.

A kupán mintegy 100 csapat indult, akik a város és a megye legerősebb kispályás együtesei közül kerültek ki, így szép eredmények mondhatók a 12 közé jutás. Ennek az eredménynek az elérésében a csapat érdemein kívül óriási szerepe volt a törzsközönségünknek, a női focicsapat tagjainak, akik az összes hazai találkozónkon biztattak minket.

Ami a hölgyeket illeti, ők még versenyben vannak az SZMT-kupáért. A rendszeres

edzések mellett még arra is volt energiájuk, hogy egy szíves meghívásnak tegyenek eleget augusztusban. A Bárta utcai Általános Iskola által patronált Lakótelepi Sportkör rendezett augusztus 20. Kupa néven kispályás fociversenyt, amelyen a 3. helyet szereztek meg a lányok.

A Dohánygyár KISZ-bizottsága augusztus 20-án rendezte meg a hagyományos férfi kispályás focitornát.

Hat csapat vett részt: A Rendőrség, (a kupa védője), MÉV, Aknamélyítők, Kesztyűgyár, Zsolnay-gyár, Dohánygyár csapatai játszottak a meccseket. A torna a Rendőrség és a Dohánygyár pályáján bonyolódott. A 6 csapatot a helyszínen a mérkőzések előtt két csoportra osztottuk. Az egyik csoport a Rendőrség, a másik a Dohánygyár pályáján játszóta körmérkőzéseit, melynek eredményei alapján a csoportgyőztesek játszották a döntőt.

Férficsapatunk sikeresen szerepelt, mert a csoport mérkőzéseit megnyerte, így az erősebbnek kiírt csoportban megszerezte az 1. helyet.

A döntőt a másik csoport győztesével, az Aknamélyítőkkel vívtuk és nagyszerű játékkal 4-1 arányban nyertünk és ezzel visszahódítottuk a kupát.

Marton László

Dohánygyári dohányszedők

Szeptember 3-án reggel 8-kor vállalatunk KISZ-fiataljai a gyár dohányültetvényén elkezdtek a betakarítást. A jó szerződés gyümölcseként délelőtt 10, délután 7 ültetvényes szorgoskodott, nem is akármilyen buzgalommal. A délelőtti csoport a már előzőleg társadalmi munkával elkészült célszerzők segítségével a teljes területen kivágták és halmokba gyűjtötték a kissé ragadós növényeket.

A Pécsi Állami Gazdaság által biztosított traktorok nem hagyták időt megállásra, folyamatosan töltötték a pótkocsikat. Az egyetlen problémát a dohányföld elgazosodása jelentette. Az itt-ott deréki erő jól fejlett szőrös disznóparéj között csak különleges érzékkel találtak a csenevész dohányt. Mivel a dohányföldi „rabszolgák” közül némelyeknek délután a gyárban is munka kezdődött, így délfelé visszatérünk tisztálkodni, ebédelni.

Beérkezve a gyárba, egyesek nem kis feltűnést keltek

Jó barátok. A szerető delfin, a gondozónő képe Floridából érkezett.